

SEÇİLƏN ŞAIRİN SEÇİLMİŞ ŞEİRLƏRİ

Dünyanın bir çox qəribə işləri var. Bu qəribəliklər bəzən sənət aləmində də özünü göstərir. Bir də görürsən, yazdığı əsərlərin oxucu yanında bir o qədər də çəkisi olmayan bir yazarı kimsə elə tərifləyir, elə təbliğ edir ki, qulaq asanda buna təəccüb edirsən. Bunun əksinə olaraq, bəzən, yazdığı əsərlərlə oxucu qəlbini rıq-qəyə gətirən bir sənətkar kölgədə qalır, onun əsərlərinin adamlar arasında yayılmasına bir o qədər də həvəs göstərmir. Bu da onunla nəticələnir ki, əlaqədar təşkilatlar yaxşılardan qiymətləndirilməsinə bəzən biganə yanaşırlar.

Mən bu cür ikili yaşamağa yaxşı baxmıram. Necə yaxşı baxım ki, bir-birindən gözəl şeirlər yazan Sahib Əliyev kimi şair, yaşının səksən beş illiyində belə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyindən ona ünvanlanmış təbrik məktubundan başqa, heç bir əlaqədar təşkilatdan adicə "sağ ol" da almıdı.

Bəli, bu, belədir. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, Sahib Əliyev həqiqətən də istedadlı şairdir. Bu istedadla da gündən-günə inkişaf edir, bir-birindən gözəl şeir və poemalar, hekayə və publisik əsərlər yazır. Həmin əsərlərlə də o, vətənin və xalqın qabağında başıuca gəzə bilir. Bunu şairin "Son şeirlərin seçilmişləri" kitabı da aydın sübut edir.

Bu kitab bir daha göstərir ki, Sahib Əliyev daim axtarır və tapdığı mövzulara yüksək poetik nəfəs verir. Şairin qələmindən çıxan hər bir şeir oxucuya bədii zövq verməklə, onu yüksək insanlıq ruhunda tərbiyə edir, vətənə, torpağa daha dərinləndirən bağlayır.

Şairin yazdığı şeirlərin hər biri yüksək təbii xarakter daşıyır. Özü də bir dəfə oxunmaqla, yaddaşlara həmişəlik həkk olunur.

Yeri gəlmişkən, kitabda gedən iki şeir haqqında danışmaq istəyirəm. Birincisi "Fırlanır ki, Yer" şeiridir.

Aydındır ki, Yer gecə-gündüz öz oxu ətrafında fırlanır. Əlbəttə, bunun maraqlı elmi təhlili var. Lakin şair Yer fırlanmasını həyata, insanlara qayğı kimi əlaqələndirir və bununla da insanlarda Yerə daha böyük sevgi yaratmağa çalışır:

**Gecə də, gündüz də fırlanır bu Yer -
Bu, onun əzəli xasiyyəti...
Durub, öz-özünə fırlanmaq, axı,
Deyirlər, yüngüllük əlaməti.**

**Bəs niyə, görəsən,
"yüngüllük edir"**

**Çəkisi hesaba siğmayan bu Yer?..
Mənə elə gəlir, fırlanır ancaq -
Dəyişsin havasın dağ, yamac, su, yer.**

**Sağa fırlananda
Cənuba düşür -
Boyanır Günəşin şəfaqlarına.
İsti bir az bizi karıxdıranda,
Fırlanır - Şimalda düşək sərinə.**

**Yağış da gətirir,
qar da gətirir
Fırlana-fırlana dərəyə, düzə.
Gecə də, gündüz də fırlanır bu Yer,
Yaşamaq tərzini öyrətsin bizə.**

Şairin fikrincə, Yer, əsasən, ona görə fırlanır ki, qoynunda yaşatdığı insanlar daha rahat olsun və daha firəvan ömür sürsünlər. İş belə olanda, insanların əhval-ruhiyyəsi qat-qat artır və nəticədə, onlar daha yüksək həvəslə qurub-yaratmağa səy göstərirlər. Bu, həmçinin, Yer in öz hörmətini də yüksəldir, göylərə qaldırır.

Haqqında danışmaq istədiyim ikinci şeirin adı isə "Sən elə eyle ki, ey Yer kürəsi"dir. Fərq burasındadır ki, bu şeirdə məqsəd Yer kürəsinin insan üçün vacibliyindən danışılmaqla, onun insanlara verdiyi bəzi fəsadlar da yada salınır. Şair fəsadların baş verməməsi üçün Yerə məsləhət görür:

**...Şənlənək, sevinək biz yol gedəndə,
Arzular qoy açsın min cürə çiçək .
Sən elə eyle ki, ey Yer kürəsi,
Sevinclə oynasın həmişə ürək!..**

Kitabda tərbiyəvi xarakter daşıyan bu və ya buna oxşar şeirlərin sayı çoxdur və bunların hər biri haqqında uzun-uzadı danışmaq olar.

Sahib Əliyevin müxtəlif vaxtlarda müxtəlif nəşriyyatlar tərəfindən buraxılmış çoxlu kitabları var. Bununla yanaşı, onun üç cildəndən ibarət "Seçilmiş əsərləri" də mövcuddur. Əslinə qalanda, bu yeni kitab oxuculara "Seçilmiş əsərləri" n dördüncü cildi kimi də təqdim oluna bilər. Çünki burada son kitablardan götürülmüş ən yaxşı şeirlər toplanmışdır. Lakin şair yeni kitabının adını "Son şeirlərin seçilmişləri" qoymuşdur. Bunun da, əslində, heç bir mənfəi cəhəti yoxdur. El arasında deyildiyi kimi "ya Həsən keçəl, ya da keçəl Həsən". Əsasən, tüstüsü düz çıxsın.

Nə yaxşı ki, tüstü düz çıxır. Yeni kitabda hər şey yerli-yerindədir. Kitabı vərəqlədikcə, vətən və torpaq eşqilə, doğma el-oba sevgisi ilə yazılmış şeirlər adamı heyran edir. Bu heyranlığa təbiə-

ti tərənnüm edən şeirləri də əlavə etsək, görürük ki, Sahib Əliyevdə olan istedad şeirə-sənətə gündən-günə bir-birindən gözəl hislər gətirir. Həmin hislərdən doğan mısralar insana xüsusi zövq verməklə yanaşı, onun içində vətənə, doğma torpağa sevgini daha da artırır, bir növ, onu tərbiyə edir. Götürək elə "Əgər sən insansansa" şeirini:

**Əgər sən insansansa,
ürəyin təmiz olmalıdı.
İçin həmişə sağlam
niyyətlə dolmalıdı.**

**Sənin əlinlə nurlanmalıdı
kəndin də, şəhərin də.
Atını çapanda
düz oturmalısan
kəhərin yəhərində.**

**İnsaf da qədərincə
olmalıdı səndə,
mürvət də.
Qeybət qırmamalısın
heç bir zaman xəlvətdə.**

**Fikrin açıq deyilməli di -
fərqi yoxdu,
ya zildə deyilsin,
ya da ki, pəsdə.
Məsləhətini
dərman bilməli di özünə
yataqda xəstə.**

**Yıxılana dayaq olmalısan -
tutmalısan qolundan.
Əркиn çatan heç kəsi
qoymamalısan
çixsın Allah yolundan.**

Belə şeirləri tənqidçilər, haqlı olaraq, Sahib Əliyevin insanlara keçdiyi dərs kimi də qiymətləndirirlər. Həmin dərs zamanı şair öz istedadı ilə insanlara xidmət edənlərin əməyini də yada salır, onlara daim hörmət etməyi tövsiyə edir. Bu cəhətdən kitabın "Qələmin qüdrəti" bölməsində gedən şeirlər diqqəti daha çox cəlb edir. Elə götürək böyük Nizamiyə həsr olunmuş "De, hardan almışdın sən o, ilhamı" şeirini. Məlumdur ki, Nizami Gəncəvi dünya ədəbiyyatının başında duran ən böyük sənətkarlardan biri - bəlkə də lap birincisidir. Sahibin sözlərinə görə, nə qədər yazıb-yaratsaq da, onun səviyyəsinə çata bilmirik. Şair bunu oxucuya gör necə ustalıqla çatdırır:

**Biz bala sərçəyik şeir düzündə,
Yayılb çöllərə "cük-cük"lərimiz.
Nə qədər səs salıb, cükkildəsək də,
Oxşada bilmirik səsinə səs biz.**

**Sən uca göylərdə tutmusan qərar,
Batırır şimşəyin səsin də səsin.
Qartalsan, elə bil, sözün sehrinə
Fırlayıb, salmışın bu Yer kürəsin.**

**Söz dönüb əlində şəkərə, bala,
Başqacür dad verir damağda indi.
Özün bu dünyadan köçüb getsən də,
Söz mülkü sənəddə yenə sənindi.**

**Oxuyur yazdığın şeirlərini,
Şeirə ürəkdən bağlanır hamı.
Bu boyda sənətkar olmaqdan ötrü,
De, hardan almışdın sən o ilhamı?**

Həyata, sənətə yüksək əhval-ruhiyyə ilə yanaşma Sahib Əliyevin başqa mövzularda yazdığı şeirlərində də açıq-aydın hiss olunur. Xüsusilə, onun sevgi şeirlərlə tanış olanda, görürsən ki, şairin qəlbində sonsuz məhəbbət hisləri cövlan edir. Bu da, ilk növbədə, onu göstərir ki, şair yaşa dolca da, onun sevgi hisləri qocalmır, elə cavanlıq yaşlarında olduğu kimi qalır. Bu hiss "Məhəbbət cavan qalır" şeirində özünü daha açıq şəkildə büruzə verir:

**Yaş ötür yaş dalınca,
gəlib çatır qocalıq.
Qaya dağılan kimi,
gözdən itir uralıq**

**Payız gəldi, saralır
ağacların yarpağı.
Qışın da sərt şaxtası
buzlaşdırır torpağı.**

**Ömür qalmır bir yerdə,
günlər keçir beləcə.**

**Bir də gördün, toyuqdu
dünənki ətcə cücə.**

**Tək məhəbbət dəyişmir,
mat qalmışam bu işə.
Səvən ürəklərdə o,
cavan qalır həmişə.**

Sahibin sevgi şeirlərinin hər biri gözəl bir nəğməni xatırladır. Həmin nəğmələrin musiqisi də üstündür - kim nə vaxt istəyə oxuya bilər. Buna xüsusilə "Gözlərin göy dənizdi", "Bəs niyə tir-tir əsdim", "Yaxşılıq eyləsin yara gözlərin", "Məndən yaxşısını tapmayacaqsan", "Ürək deyir ki", "Fəxr edirəm sənə kimi yarım var", "Oyananda qaçdı bu qız" və bir sıra başqa şeirləri misal göstərmək olar.

Kitabda sevgi-məhəbbətin tərənnümü ilə yanaşı, oxucuda mənfiliklərə nifrət hissi yaradan şeirlər də vardır. Bu da təəccüblü deyil. Bildiyimiz kimi, həyatda məhəbbət və nifrət qoşa yaşayır. Biz yaxşılıqları sevdikimiz kimi, mənfilikləri də gərəkdir tənqid edə-edə aradan götürək, beləliklə də dünyanı paklaşdırmağa çalışsaq.

Şair oxucuya mənfəi adamları tanıtdırmağa çalışır. Xüsusilə, "Barışa bilmirəm belə adamlar" şeirində açıq deyir:

**Barışa bilmirəm, bilirsiz, kimlə?
And içib, adama yalan satanla.
Barışa bilmirəm, bilirsiz, kimlə?
Girib aralığa ara qatanla.**

**Mərdliyin zamanı gör necə gedir,
Tülkü canavara diş atıb - didir.
Barışa bilmirəm - namərdlik edib,
"Şöhrətə" çatanla, "şana" çatanla.**

**Adam var, zahirdə mələyə oxşar,
Di, gəl ki, içində min cür fəsad var.
Gözümə düşməndi belə adamlar -
Barışa bilmirəm qında yatanla.**

**O kəs ki, harama, gördüm, hərisdi,
O kəs nəzarimdə hər şeydən pisdidi.
Barışa bilmirəm - kim ki, xəbisdidi,
Barışa bilmirəm adam satanla.**

**Qeyrətsiz görəndə artır heyratım,
Yaltağın yanında çimçəşir ətim.
De, necə barışsın, axı, qeyratım,
Dəsduna badalaq durub atanla?**

Düzünü deyir, oxucuya bundan da artıq dərs ola bilərmidi?

Bəli, şair burada xoşu gəlməyən cəhətləri sadalamaqla, oxucuya əsl həyat dərsi keçir. Bu dərsi yaxşı anlayanlar, mənasını dərinləndirən başa düşənlər, istər-istəməz, həyatı mənalı yaşamağa meyl göstərəcəklər. Əsl yazıçının və ya əsl şairin istədiyi də elə budur.

**Minəxanım Nuriyeva Təkəli,
filologiya elmləri doktoru,
professor**